

ređuje koncert izvodeći Mozartov *Koncert za violinu i orkestar u G duru*, zatim *Koncert za flautu i gudače B. Bjelinskog*, te *Saint-Saensov Koncert za violončelo u a-molu*. Solisti su bili: Magdalena Sebenji na violončelu, Zoltan, Könyves na violini i Andrija Varga na flauti. Dirigirao je Matija Murenji. 25. veljače Subotička filharmonija nastupa sa Andrasom Keller, violinistom iz Butimpešte. U zajedničkom izvođenju svirali su Mozartov *Koncert za violinu i orkestar u D duru*. Osim toga, filharmonija je izvela Mozartovu *Uvertiru Čarobne frule* i Mozartovu *Jupitrovu simfoniju*. Filharmonijom je dirigirala Gabrijela Pekanović-Vasiljev.

Početak ožujka u dvorani stare gradske kuće, priređen je koncert za dva klavira. Ljubka Hadžigeorgijeva iz Skoplja i Evgenij Kovcijov iz Moskve izveli su dvije fuge i *Koncert u C duru* J. S. Bacha, zatim Mozartov *Adagio i fugu u c molu*, *Sonatu* M. Musorgskog i *Suitu op. 17. S. Rahmanjinova*. 25. ožujka su priredili koncert u čast 300. obljetnici J. S. Bacha i G. F. Händela, Miloš Lalošević (glasovir) Sombor i Milutin Horvat (glasovir) Zürich. Svirali su djela J. S. Bacha, G. F. Händela, F. Liszta, J. Brahmsa, M. Tajčevića, M. Živkovića, M. Horvata i M. Laloševića. Koncem ožujka gostovao je gitarist Jovan Jovičić iz Beograda, priredivši večer umjetničke gitarske glazbe. Svirao je djela J. S. Bacha, Roberta de Vise, Ville Lobosa, Isaka Albenitza, Joakima Turine i Martina Sore.

U mjesecu travnju, prvi koncertira Matej Marinković na violini i Svjetlana Marinović na glasoviru iz Novog Sada. Oni su svirali duete. L. van Beethovena, R. Schumann-a, S. Prokofjeva, M. Živkovića i H. Wieniawskog. Sredinom travnja koncert priređuje Subotička filharmonija. Filharmonija je prezentirala *Oberon uvertiru* C. M. Webera, *Španjolsku simfoniju* E. Lalo i *Talijanski capriccio* P. I. Čajkovskog. Solist na violini bio je Tibor Pekar, a dirigent Matija Murenji. 21. travnja komorni zbor iz Subotice i komorni orkestar iz Beograda priređuju koncert Bachove glazbe u čast 300. obljetnice rođenja J. S. Bacha. Izvedena je simfonija iz 18. kantate, zatim arije iz *Muke po Ivanu*, »Ich volge dir, arija Kreuz und Krone« iz 19. kantate, dvije arije iz *Muke po Mateju* »Gebt mir« i »Blute nur«, a zbor je pjevao »Kyrie« i »Gloriju« iz Bachove tzv. *Male mise u A duru* (BWV 234). Solisti su bili M. Vitas (sopran), T. Slastjenko (alt), G. Gligorić (bariton), B. Varga (violina), Lj. Jovanović (flauta), Lj. Polojac (violončelo) i Danijel Kirn (orgulje). Dirigirao je Đura Jakšić iz Beograda. Koncem travnja, omladinski orkestar Doma kulture Subotice, priređio je koncert povodom Evropske godine glazbe. Orkestar je izveo Bachovu *Gavotu*, Bachov *Koncert Weichet mir za sopran solo i orkestar* i Beethovenov *Koncert za glasovir i orkestar u c molu*. Solisti su bili Ildiko Komjati (sopran) Subotica, Jasminka Stančul (glasovir) Novi Sad. Dirigirala je Elvira Husar.

3. svibnja je gostovala Segedinska opera (Mađarska). Gosti su izveli operu *Djevojka sa zapada* G. Puccinija. Operu je režirao Horvat Zoltan, a dirigirao je Molnar Laszlo. U istom mjesecu u Gradskoj koncertnoj dvorani nastupio je Jovan Kolundžija, violinist iz Beograda. Kolundžija je priredio solo večer, izvodivši dvije partite i jednu sonatu. J. S. Bacha. *Partitu u u duru*, i u *d molu*, te *Sonatu u g molu*.

U lipnju Novosadska opera je izvela operu *Nabucco* G. Verdija. Kao solistica, gostovala je Radmila Baković (Beograd) koja je pjevala ulogu Abigaile. Operu je režirao Dejan Miladinović (Beograd), a dirigirao je Imre Toplak (Novi Sad). Sredinom lipnja subotičke umjetnice, Szöllösy-Vago Janka (fagot) i Marija Henjel (glasovir) priredile su solistički koncert. One su svirale Vivaldijev *Koncert za fagot u e molu*, Mozartov *Koncert za fagot u B duru* i Weberov *Koncert za fagot u F duru*. Koncertna sezona 84/85. je završena s koncertom komornog orkestra Subotice kojeg je

vodio dirigent Matija Murenji. Orkestar je izveo Händelov *Concerto grosso*, Vivaldijev *Koncert za fagot i orkestar*, Elgarovu *Serenadu i plesove iz XVII. st.* Andrasa Farkaša. Solistica na fagotu, bila je Szöllösy-Vago Janka iz Subotice.

Josip MIOC

RETROSPEKTIVA XXV. SOMBORSKIH GLAZBENIH VEČERI 1985.

Na XXV. somborskim glazbenim večerima čuli smo tijekom listopada i studenog 1985. šest sadržajno raznolikih koncerata, među kojima je bilo i takvih koji su programskom koncepcijom bili u znaku jubileja Evropske godine glazbe, sa djelima J. S. Bacha, G. F. Händela i D. Scarlattija.

Festival je otvoren 9. listopada, koncertom Vojvođanske filharmonije iz Novog Sada, kojom je dirigirao Imre Toplak. Solist je bio beogradski pijanist Konstantin Bogino, a na programu su bila zastupljena djela: S. Divjakovića, S. Rahmanjinova (IV. koncert za klavir i orkestar) i G. Bizeta. Steta što je ovaj lijep koncert upriličen u sali Gradske kuće, koja je bila akustički premalena da izdrži veliki ansambl Vojvođanske filharmonije, koji zahtijeva prostor većeg volumena (kao što je to npr. sala Narodnog pozorišta u Somboru).

U nizu koncerata, koji su se odvijali u Sali Gradske kuće, nastupali su: mlada flautistkinja RADMILA RAKIN iz Sombora uz klavirsku suradnju mr. MARIJE ĐARMATI iz Novog Sada (J. S. Bach, J. Field, P. Ramovš, E. Cosetto, A. F. Doppler); beogradska čembalistkinja SMILJKA ISAKOVIĆ (J. S. Bach, G. F. Händel, D. Scarlatti); beogradski pijanist IGOR LACKO (J. S. Bach); violončelist iz SSSR MIHAIL HOMICER (G. Gabrielli, J. S. Bach, G. F. Telemann, N. Paganini i dr.) i KAMERNI HOR iz Novog Sada kojim je dirigirao Juraj Ferik (J. Marinković: Liturgija sv. Jovana Zlatoustog).

Interpretacija sadržajnog programa Radmile Rakin, bila je obojena školskim prizvukom, pa smo imali dojam da je u pitanju generalna proba za njezine buduće nastupe. Stoga smo, prvenstveno sagledali izvanrednu klavirsku suradnju mr. Marije Đarmati sa željom, da je ponovno čujemo u Somboru sa solističkim recitalom.

Nastup čembalistkinje Smiljke Isaković, bio je izuzetan i rijedak glazbeni doživljaj, koji se pamti tim prije, što Somborci, nemaju prilike da često slušaju izvođenja na ovom rijetkom instrumentu.

Igor Lacko, nam se ovoga puta predstavio sa preopširnim recitalom Bachovih djela (Talijanski koncert, Partita br. VI e-moll, Kromatska fantazija i fuga, Goldberg varijacija) osmišljenom interpretacijom na lošem i dotrajalom koncertnom klaviru (koji vapi za temeljitim popravkom).

Originalan nastup »viteza violončela«, Mihaila Homicera je predstavljao pravu poslasticu za glazbene sladokusce na SMV, koje su 23. studenog zaključene maestralnim nastupom Kamernog hora iz Novog Sada.

Steta što se ovaj niz koncerata odvijao pred uskim auditorijom ljubitelja ozbiljne glazbe (razloge ovom treba sagledati u djelatnosti Savjeta SMV, često nestručno zastupljenim osvrtima u lokalnim glasilima, kao i osjetno smanjenom angažiranju glazbenih pedagoga u gradu).

Sagledavajući stvarnost, preostaje nam da se sjetimo blistave prošlosti sa koncerta SMV, kao i glazbene tradicije Sombora, koja zahtijeva bolje i osmišljenije angažiranje glazbenih snaga i potencijala sadašnjeg Sombora.

Miloš LALOŠEVIĆ

(Nastavak na str. 47)

(Nastavak sa str. 45)

ORGULJASKI VIRTOUZITET NA KONCERTU BORISA ALEKSANDROVIČA ROMANOVA U ZAGREBU

10. IV. bili smo svjedoci veoma impresivnog koncerta koji je održan u prostoru crkve sv. Franje na Kaptolu, u organizaciji Kluba prijatelja glazbe »Jugart« uz suradnju Ministarstva kulture SSSR-a.

Boris Aleksandrovič Romanov, profesor Konzervatorija u Moskvi, zaslužni umjetnik SSSR-a koji već preko 20 godina koncertira širom Evrope, predstavio se je Zagrepčanima programom sačinjenim isključivo od orguljskih Fantazija J. S. Bacha.

Interpretirajući ovaj specifično profilirani program (*Fantazije u: C-duru, c-molu, G-duru, Fantazije i suge u: c-molu, a-molu, g-molu, te Fantaziju s imitacijama u h-molu*) umjetnik nam je prikazao široku paletu orguljskog umijeća u kome smo sagledali sjajnu virtuoznost uz znalaški osmišljeno kombiniranje registarskih boja, koje su impresivno zazvučale na nedavno restauriranim orguljama u akustičnom prostoru crkve sv. Franje na Kaptolu.

Uz izvanredne dojmove, koji se ne mogu zaboraviti, sa ovog atraktivnog koncerta posebno bi izdvojili *Fantaziju s imitacijama* u kojoj je zaiskrila Bachova meditativna intima, virtuosno donesena *Fantazija i fuga u a-molu* u kojoj je umjetnik prezentirao sjajnu dinamičku igru, i snažnu dramatiku ostvarenu u *Fantaziji i fugi g-mol*.

Na burne aplauze prepunog auditorija, umjetnik je dodao dvije skladbe od kojih je poseban ugođaj stvorila briljantna interpretacija Bachove *Toccate i fuge u d-molu* koja je zazvučala kao apoteoza ovog izuzetnog orguljskog koncerta.

Miloš LALOŠEVIĆ

VIJESTI IZ INOZEMSTVA

MEĐUNARODNI KONGRES CRKVE GLAZBE U RIMU

Za završetak Evropske godine (crkvene) glazbe — 1985. organizirali su Međunarodno udruženje crkvene glazbe (CIMS) i Papinski institut za crkvenu glazbu u Rimu Međunarodni kongres crkvene glazbe. Kongres se dvijao od 17. do 23. studenog 1985. u Rimu i imao je ovaj program: znanstveni skup o gregorijanskom koralu, VIII. skupštinu CIMS-a, blagoslov novih Klaisovih orgulja u crkvi sv. Jeronima i blagoslov prostorija Papinskog instituta za crkvenu glazbu (Via di Torre Rossa 21), te brojna svečana euharistijska slavlja i koncerte.

Liturgijska su slavlja bila na početku kongresa (nedjelja, 17. studenog u S. Maria Maggiore i S. Andrea della Valle), na početku i završetku svakog radnog dana (hodočašće u Montecassino gdje je bilo svečano euharistijsko slavlje i koncert). Na euharistijskim slavljinama i koncertima sudjelovalo je više od dvadeset zborova (Cappella Sistina, katedralni zborovi iz Salzburga, Regensburga i Augsburga, više zborova koji su izvodili samo gregorijanski koral itd.), njihovi dirigenti, desetak orguljaša, članovi simfonijskog orkestra iz Innsbrucka, instrumentalne grupe regensburške i salzburške katedrale, vokalni solisti itd.

Kongres je započeo u nedjelju 17. studenog poslije podne: iza pozdrava Msgr dr J. Overatha, kongres je otvorio kardinal Agostino Mayer, prefekt Sv. zbora za bogoslužje, sudionike kongresa pozdravio je i dr Walter Scheel, predsjednik organizacionog odbora Evropske godine glazbe, i drugi. Uvodno predava-

nje imao je prefekt Sv. zbora za nauk vjere kardinal Josef Ratzinger (objelodanjeno je u ovom broju »Sv. Cecilije«).

Na znanstvenom skupu održali su predavanja: opat iz Solesmesa dom Jean Prou »Gregorijanski koral i posvećenje vjernika«; prof. komparativne muzikologije u Berlinu, dr. Josef Kuckertz »Čovjek koji pjeva«; zamjenik predstojnika i profesor na Papinskom institutu za crkvenu glazbu, dr. Bonifacio Baroffio, O. S. B. »Pučki napjevi u gregorijanskom repertoaru«; predavanje o povijesti djelotvornosti metode Ward za učenje gregorijanskog korala u osnovnim školama koje je održao prof. dr. Theodor N. Marrier, direktor centra za studij po metodi Ward, bilo je popraćeno vježbama sa djecom koja su početnici, na srednjem i višem stupnju. U sastavu znanstvenog skupa održana je i jedna radna sjednica: nakon predavanja dr. G. M. Steinschulte »Pitanje izdanja gregorijanskih napjeva za puk«, razvila se diskusija na kojoj je predloženo da se poradi na objelodanjenju novog »Liber usualis«, a opat Prou najavio je novi misal s napjevima gregorijanskog korala koji je u tisku.

Skupština CIMS-a započela je izvještajima o djelatnosti društva: dr. Luis Hage (Kaslik, Libanon) o potrebi uključivanja pjevanja istočnih Crkava u studij crkvene glazbe, dr. Antonio Alexandre Bispo (Sao Paulo) o potrebi studiranja etnomuzikologije, dr. Robert A. Skeris (Milwaukee) o himnološkim programima. U diskusiji koja se razvila Msgr dr J. Overath, predstojnik Papinskog instituta za crkvenu glazbu, rekao je da je u planu osnovati dvije katedre na Papinskom institutu ...: za orijentalnu glazbu i za etnomuzikologiju. Prof. dr. Erich Schulze, generalni direktor GEMA-predsjednik Međunarodnog udruženja za autorska prava (INTEGRU) održao je predavanje »Usklađivanje zakona autorskih prava u Evropi s posebnom pažnjom na crkvenu glazbu«. U diskusiji je izražena želja da se proširi na sve evropske zemlje praksa dobrovoljno izvršavati obaveze za autorska prava prema skladateljima čija se djela izvode na liturgijskim slavljinama. Na zadnjoj sjednici članovi CIMS-a su, nakon izvještaja dosadašnjeg predsjednika CIMS-a, izabrali novu upravu tog društva.

Vrhunac doživljaja za gotovo sve sudionike skupa bijaše susret sa sv. Ocem u klosturu opatije Sv. Jeronima. Iza blagoslova i prigodnih govora (koji su tiskani u ovom broju »Sv. Cecilije«) Papa je htio susresti se sa sudionicima kongresa, odnosno profesorima i studentima Papinskog instituta za crkvenu glazbu. Zborovi su ga za to vrijeme pozdravljali oduševljenim pjevanjem.

Kao članovi CIMS-a iz naše domovine kongresu su prisustvovali o. Izak Spralja, vlč. Ljubomir Galetić i o. Martin Mihoković.

I. S.

MEĐUNARODNI HIMNOLOŠKI KONGRES U SAD

Budući da je američki studentski grad Betlehem/Pensilvanija poznat po Bachovu zboru i orkestru, to je razlog da su himnolozi-muzikolozi baš u ovom gradu održali znanstveni susret himnologa u Godini glazbe. Tako je ovaj bienalni simpozij održan od 10. do 17. kolovoza 1985. g. u Betlehemu. Glavna tema rasprave bila je: Međunarodni izvori američkih crkvenih pobjevaka. Najvažnija predavanja su bila: Alan Luff (London) Narodni melos u anglikanskim crkvenim popijevkama, William Tallmadge (Berea, USA) Opći pogled na provincijske popijevke, Ada Kadelbach (Westerland, BDR) Utjecaji Herrnhuteraca, Menoita i Bretrena na evropske i američke pjesme. Istu temu su proširili s evropske i američke aspekta, Martin Ressler (Reutlingen, BDR), Elisabet Wentz-Janaček (Lund, Švedska) Skandinavski (Sjeverni) utjecaj na američke crkvene popijevke te Marilyn Stulken (Racine, USA) Crkvene popijevke Divljeg zapada. Erik Routley (Skilamm,